

NTFR 2014/1263 Over schadevergoeding ex art. 8:73 Awb (oud) is wettelijke rente verschuldigd vanaf datum onrechtmatige besluit

Hoge Raad 11 april 2014, nr.12/03435

Belastingjaar/tijdvak	2000	 Brondocument
Wetsartikelen	Awb-art. 8:73	
Auteur	mr. M.H.W.N. Lammers	
BNB	2014/181	
ECLI	ECLI:NL:HR:2014:837	

Samenvatting

Hof Amsterdam (31 mei 2012, nr. 11/00820, NTFR 2012/1749) heeft onder het oude recht – dat wil zeggen vóór invoering van art. 7:15 Awb per 12 maart 2002 – op de voet van art. 8:73 Awb (oud) een schadevergoeding toegekend voor de kosten van rechtsbijstand in de bezwaarfase. Het hof heeft in dat verband geoordeeld dat de schadevergoeding moet worden vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de datum waarop het onrechtmatige besluit is genomen, althans vanaf het moment dat het onrechtmatige besluit schade tot gevolg heeft. De staatssecretaris heeft daartegen cassatieberoep ingesteld. Het cassatiemiddel betoogt dat pas vanaf het moment waarop een verzoek tot vergoeding van in de bezwaarfase gemaakte kosten wordt gedaan, de wettelijke rente verschuldigd kan worden. Volgens de Hoge Raad faalt dit middel. De termijn waarover wettelijke rente vergoed moet worden, begint meteen te lopen na het ontstaan van de schade. Derhalve niet pas nadat een verzoek tot schadevergoeding is gedaan.

Feiten

3.1. Het Hof heeft geoordeeld dat de aan belanghebbende toe te kennen schadevergoeding wegens in de bezwaarfase gemaakte kosten van rechtsbijstand moet worden vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de (door belanghebbende op praktische gronden bepleite) datum waarop de Inspecteur de door het Hof vernietigde uitspraken op bezwaar heeft gedaan (1 oktober 2002). Het Hof heeft daartoe overwogen dat op grond van artikel 6:119 BW wettelijke rente is verschuldigd vanaf het moment waarop de vordering tot schadevergoeding opeisbaar is geworden en dat uit artikel 6:83, aanhef en letter b, BW volgt dat een vordering tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad terstond opeisbaar is. Het Hof heeft zich vervolgens aangesloten bij de vaste jurisprudentie van de algemene bestuursrechter dat daarom een verzoek tot schadevergoeding wegens rentederving in geval van een onrechtmatig genomen besluit toewijsbaar is vanaf de datum waarop het desbetreffende besluit genomen is, althans vanaf het moment dat het onrechtmatig genomen besluit schade tot gevolg heeft.

Geschil

3.2. Het middel richt zich tegen 's Hofs hiervoor in 3.1, eerste alinea, weergegeven oordeel. Het middel betoogt dat artikel 8:73 Awb vereist dat een verzoek tot vergoeding van in de bezwaarfase gemaakte kosten wordt gedaan en dat pas vanaf het moment waarop dit verzoek is gedaan de wettelijke rente verschuldigd kan worden.

Rechtsoverwegingen

Het middel faalt op de gronden uiteengezet in de onderdelen 5.5 tot en met 5.8 van de conclusie van de Advocaat-Generaal. De omstandigheid dat artikel 8:73 Awb een zogenoemde 'kan-bepaling' is, op grond waarvan de bestuursrechter bevoegd is om te beslissen op een verzoek om een schadevergoeding, maar ook kan besluiten een dergelijk verzoek buiten behandeling te laten, kan de Staatssecretaris niet baten. Die omstandigheid brengt niet mee dat het recht op schadevergoeding eerst ontstaat door de veroordeling door de bestuursrechter. Dit recht vloeit rechtstreeks voort uit de onrechtmatige daad. De veroordeling door de bestuursrechter heeft in zoverre niet een constitutief, maar een declaratoir karakter. (Volgt ongegrondverklaring.)

Conclusie advocaat-generaal

5.5. Uit de totstandkomingsgeschiedenis van artikel 8:73 Awb blijkt dat bij de beoordeling van een op dit artikel gebaseerd verzoek moet worden aangesloten bij het algemene civielrechtelijke schadevergoedingsrecht. Daarin is als uitgangspunt tot uitdrukking gebracht: 'met de regeling wordt geen wijziging beoogd van het geldende, materiële, schadevergoedingsrecht' en 'de criteria die de administratieve rechter zal hanteren bij de beantwoording van de vraag of er aanspraak op schadevergoeding bestaat, zijn dezelfde als de criteria die de civiele rechter hanteert bij de afdoening van geschillen ter zake van onrechtmatige overheidsdaad.'

5.6. Ik merk op dat daaraan slechts kan worden afgedaan indien ten aanzien van een bepaalde schadepost specifieke wettelijke regels gelden, zoals een wettelijke regeling omtrent vergoeding van invorderingsrente of heffingsrente. In casu is echter geen sprake van enige toepasselijke afwijkende wettelijke regeling. Dat betekent dat hier van toepassing is de algemene civielrechtelijke regeling omtrent het verschuldigd worden van de wettelijke rente.

5.7. Ingevolge artikel 6:119, lid 1, BW bestaat de schadevergoeding, verschuldigd wegens vertraging in de voldoening van een geldsom, in de wettelijke rente van die som over de tijd dat de schuldenaar met de voldoening daarvan in verzuim is geweest.

5.8. In casu gaat het om een verbintenis uit de wet (dus niet uit overeenkomst), namelijk op grond van onrechtmatige (overheids)daad. Alsdan treedt verzuim reeds in zonder ingebrekestelling. Uit artikel 6:83 BW volgt dat het verzuim intreedt zonder ingebrekestelling, voorzover hier van belang, wanneer de verbintenis voortvloeit uit onrechtmatige daad of strekt tot schadevergoeding. In dat geval treedt het verzuim terstond in en begint de termijn waarover wettelijke rente vergoed moet worden meteen te lopen na het ontstaan van de

schade. Derhalve niet pas nadat in gebreke is gesteld, in casu in de vorm van een verzoek tot vergoeding van de wettelijke vertragsrente.

Commentaar

Op 11 april 2014 heeft de Hoge Raad arrest gewezen over de vraag of renteschade vergoed moet worden over een toegekende schadevergoeding voor proceskosten (ex art. 8:73 Awb in de situatie vóór 12 maart 2002) en vanaf welke datum de rente vergoed moet worden.

De Hoge Raad bevestigt in dit arrest dat de fiscale rechter bij de beoordeling van een vordering tot schadevergoeding op grond van art. 8:73 Awb moet aansluiten bij de criteria die gelden voor de civiele rechter. Dit betekent dat de fiscale rechter moet beoordelen of sprake is van een onrechtmatige daad door het bestuursorgaan (art. 6:162 BW). Is dat het geval, dan komt de belastingplichtige in aanmerking voor een schadevergoeding. Die schadevergoeding bestaat in dit geval uit het vergoeden van de proceskosten in de bezwaarfase. Over de hoogte van die schadevergoeding moet het bestuursorgaan ook de rentederving vergoeden. De termijn hiervoor loopt vanaf de datum van het onrechtmatige besluit. Daarmee sluit de Hoge Raad aan bij de conclusie van A-G IJzerman van 4 oktober 2013 (nr. 12/03435, NTFR 2013/2227, met commentaar van Thijssen).

De reikwijdte van dit arrest voor de praktijk is echter beperkt. Met ingang van 12 maart 2002 wordt immers een proceskostenvergoeding voor de bezwaarfase toegekend op basis van art. 7:15 Awb. Uit dat artikel volgt dat de belastingplichtige recht heeft op een vergoeding van de redelijkerwijs door hem gemaakte kosten in verband met de behandeling van het bezwaarschrift. Om voor deze vergoeding in aanmerking te kunnen komen, moet aan drie voorwaarden zijn voldaan, te weten 1. de belastingplichtige heeft de kosten redelijkerwijs moeten maken, 2. de belastingplichtige heeft tijdens de bezwaarprocedure om vergoeding van de kosten gevraagd en 3. de heroverweging in de bezwaarfase leidt tot herroeping van het bestreden besluit wegens aan het bestuur te wijten onrechtmatigheid. Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan, wordt op basis van het forfaitaire systeem een kostenvergoeding toegekend. Dit forfaitaire systeem staat er vermoedelijk aan in de weg om rentederving over de toegekende proceskostenvergoeding te claimen.

De Centrale Raad van Beroep oordeelde over zo'n verzoek dat de wetgever in de Awb en het Bpb uitdrukkelijk heeft beoogd een exclusieve en uitputtende regeling te treffen voor de vergoeding van kosten in verband met de behandeling van een bezwaarschrift. Deze keuze van de wetgever staat, in de ogen van de Raad, de toepasselijkheid van art. 8:73 Awb bij het toekennen van een schadevergoeding bestaande uit vergoeding van de rentederving over een proceskostenvergoeding in de weg (CRvB 18 juli 2006, ECLI:NL:CRVB:2006:AY5578; CRvB 11 september 2013, ECLI:NL:CRVB:2013:1777).

De Hoge Raad heeft tot op heden nog geen oordeel geveld over de vraag of bij het toekennen van een proceskostenvergoeding op grond van art. 7:15 Awb ook een schadevergoeding ex artikel 8:73 Awb kan worden toegekend voor de gederfde rente over de proceskostenvergoeding. Gelet op de gewenste eenheid binnen het bestuursprocesrecht ligt het in de lijn der verwachting dat de Hoge Raad aansluiting zoekt bij het oordeel van de Centrale Raad van Beroep.

[1] Mr. M.H.W.N. Lammers is advocaat bij Hertoghs advocaten – belastingkundigen.

Bron: <http://www.ndfr.nl/link/NTFR2014-1263>

Datum: 25-4-2016 13:07:29

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten en databankrechten van deze tekst worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Sdu Uitgevers. Niets uit NDFR mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the publisher's prior consent.